www.a2zSubjects.com

PAPER-II
SANSKRIT

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ____________________________
   (Name) ____________________________
2. (Signature) ____________________________
   (Name) ____________________________

OMR Sheet No. : ....
(To be filled by the Candidate)

Roll No. | | | | | | | | |
(In figures as per admission card)

Roll No.________________________________
(In words)

J 2 5 1 6

Time : **1 ¼** hours]

[Maximum Marks : **100**

Number of Pages in this Booklet : **8**

Number of Questions in this Booklet : **50**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of fifty multiple-choice type of questions.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
   (iii) After this verification is over, the Test Booklet Number should be entered on the OMR Sheet and the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each item has four alternative responses marked (1), (2), (3) and (4). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : ① ② ● ④
   where (3) is the correct response.
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark your response at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done in the end of this booklet.
8. If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return the Original OMR Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry original question booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Black Ball point pen provided by C.B.S.E.**
11. **Use of any calculator or log table etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marks for incorrect answers.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. इस पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए ।
2. इस प्रश्न-पत्र में पचास बहुविकल्पीय प्रश्न हैं ।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी । पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे, जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए पुस्तिका पर लगी कागज की सील को फाड़ लें । खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें ।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं । दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात् किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें । इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे । उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा ।**
   (iii) इस जाँच के बाद प्रश्न-पुस्तिका का नंबर OMR पत्रक पर अंकित करें और OMR पत्रक का नंबर इस प्रश्न-पुस्तिका पर अंकित कर दें ।
4. प्रत्येक प्रश्न के लिए चार उत्तर विकल्प (1), (2), (3) तथा (4) दिये गये हैं । आपको सही उत्तर के वृत्त को पेन से भरकर काला करना है जैसा कि नीचे दिखाया गया है :
   उदाहरण : ① ② ● ④
   जबकि (3) सही उत्तर है ।
5. प्रश्नों के उत्तर **केवल प्रश्न पुस्तिका के अन्दर दिये गये OMR पत्रक पर ही** अंकित करने हैं । यदि आप OMR पत्रक पर दिये गये वृत्त के अलावा किसी अन्य स्थान पर उत्तर चिह्नांकित करते हैं, तो उसका मूल्यांकन नहीं होगा ।
6. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें ।
7. कच्चा काम (Rough Work) इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर करें ।
8. यदि आप OMR पत्रक पर नियत स्थान के अलावा अपना नाम, रोल नम्बर, फोन नम्बर या कोई भी ऐसा चिह्न जिससे आपकी पहचान हो सके, अंकित करते हैं अथवा अभद्र भाषा का प्रयोग करते हैं, या कोई अन्य अनुचित साधन का प्रयोग करते हैं, जैसे कि अंकित किये गये उत्तर को मिटाना या सफेद स्याही से बदलना तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित किये जा सकते हैं ।
9. आपको परीक्षा समाप्त होने पर मूल OMR पत्रक निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और परीक्षा समाप्ति के बाद उसे अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें । हालांकि आप परीक्षा समाप्ति पर मूल प्रश्न-पुस्तिका तथा OMR पत्रक की डुप्लीकेट प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं ।
10. **केवल C.B.S.E. द्वारा प्रदान किये गये काले बाल प्वाईंट पेन का ही इस्तेमाल करें ।**
11. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है ।**
12. **गलत उत्तरों के लिए कोई नकारात्मक अंक नहीं हैं ।**

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

SANSKRIT
संस्कृत
PAPER – II
प्रश्नपत्रम् – II

Note : This paper contains **fifty (50)** objective type questions of **two (2)** marks each. **All** questions are compulsory.

सूचना : इस प्रश्नपत्र में **पचास** (50) बहु-विकल्पीय प्रश्न हैं । प्रत्येक प्रश्न के **दो** (2) अंक हैं । **सभी** प्रश्न अनिवार्य हैं ।

सूचना : अस्मिन् प्रश्नपत्रे **पञ्चाशत्** (50) बहुविकल्पीया: प्रश्ना: सन्ति । प्रत्येकं प्रश्नस्य **अङ्कद्वयं** वर्तते । **सर्वे** प्रश्ना: अनिवार्या: ।

1. वाजसनेयिमाध्यन्दिनसंहिता सम्बन्धिता अस्ति –
(1) कृष्णयजुर्वेदेन (2) शुक्लयजुर्वेदेन
(3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन

2. वेदा अपौरुषेया: सन्तीति मतमस्ति –
(1) महर्षिदयानन्दस्य (2) ए. वेबरस्य
(3) मैक्समूलरस्य (4) विन्टरनिट्जस्य

3. वैतानश्रौतसूत्रं केन वेदेन सह सम्बद्धमस्ति ?
(1) सामवेदेन (2) ऋग्वेदेन
(3) अथर्ववेदेन (4) कृष्णयजुर्वेदेन

4. 'स न: पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव ।
सचस्वा न: स्वस्तये ।।' अस्य मन्त्रस्य का देवता अस्ति ?
(1) रुद्र: (2) अग्नि:
(3) सोम: (4) सविता

5. मुण्डकोपनिषत्केन वेदेन सह सम्बद्धा अस्ति ?
(1) यजुर्वेदेन (2) अथर्ववेदेन
(3) ऋग्वेदेन (4) सामवेदेन

6. 'षड्विंशब्राह्मणम्' इति ग्रन्थ: केन वेदेन सह सम्बद्धोऽस्ति ?
(1) यजुर्वेदेन (2) ऋग्वेदेन
(3) अथर्ववेदेन (4) सामवेदेन

7. 'तलवकार - आरण्यकम्' केन वेदेन सह सम्बद्धमस्ति ?
(1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन
(3) अथर्ववेदेन (4) सामवेदेन

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

8. ‘विश्वामित्र-नदी’ सूक्तस्य कः ऋषिरस्ति ?

(1) वसिष्ठः (2) विश्वामित्रः

(3) मधुच्छन्दाः (4) दीर्घतमाः

9. ‘पुरुरवा-उर्वशी’ सूक्ते कति मन्त्राः सन्ति ?

(1) 17 (2) 18

(3) 19 (4) 20

10. अधस्तनयुग्मानां समीचीनां तालिकां चिनुत :

(a)	यम-यमी संवादसूक्तम्	(i)	यजुर्वेदः
(b)	कठोपनिषद्	(ii)	सामवेदः
(c)	लाट्यायनश्रौतसूत्रम्	(iii)	ऋग्वेदः
(d)	माण्डूक्योपनिषद्	(iv)	अथर्ववेदः

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

11. अधस्तनेषु को ग्रन्थः कल्पवेदाङ्गान्तर्गतोऽस्ति ?

(1) पारस्करगृह्यसूत्रम् (2) काशकृत्स्नव्याकरणम्

(3) ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् (4) पाणिनीयशिक्षा

12. अधोऽङ्कितेषु वेदाङ्गमस्ति –

(1) ईशोपनिषद् (2) ऐतरेयारण्यकम्

(3) मानवशुल्बसूत्रम् (4) शतपथब्राह्मणम्

13. ‘अधिवसति वैकुण्ठं हरिः’ इत्यत्र कर्मसञ्ज्ञाविधायकं सूत्रं किमस्ति ?

(1) उपान्वध्याङ्वसः (2) अधि-शीङ्-स्थाऽऽसां कर्म

(3) अधिरीश्वरे (4) अधिपरी अनर्थकौ

14. ‘इत्थम्भूतलक्षणे’ इति सूत्रस्योदाहरणं किम्भवति ?

(1) जटाभिस्तापसः (2) जपमनु प्रावर्षत्

(3) मासं कल्याणी (4) लक्षणेत्थम्भूताख्यानभागवीप्सासु प्रतिपर्यनवः

15. ‘अधिगोपम्’ इत्यत्राव्ययीभावसमासः कस्मिन्नर्थे भवति ?

(1) समीपार्थे (2) अत्ययार्थे

(3) विभक्त्यर्थे (4) साकल्यार्थे

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

16. व्यधिकरणबहुव्रीहिसमासे किं ज्ञापकम् ?

(1) 'अनेकमन्यपदार्थे' इत्यत्र 'अनेक' ग्रहणम्

(2) 'हलदन्तात् सप्तम्याः सञ्ज्ञायाम्' इत्यत्र 'सञ्ज्ञायाम्' इत्यस्य ग्रहणम्

(3) 'सप्तमीविशेषणे बहुव्रीहौ' इत्यत्र 'सप्तमी'त्यस्य ग्रहणम्

(4) 'शेषो बहुव्रीहिः' इत्यत्र 'शेष' ग्रहणम्

17. वर्णानामतिशयितः सन्निधिः को भवति ?

(1) 'घि' सञ्ज्ञः (2) उपधासञ्ज्ञः

(3) निष्ठासञ्ज्ञः (4) संहितासञ्ज्ञः

18. अधोलिखितेषु कस्य सर्वनामस्थानसञ्ज्ञा भवति ?

(1) 'टा' इत्यस्य (2) 'ङे' इत्यस्य

(3) 'शि' इत्यस्य (4) 'ङि' इत्यस्य

19. 'निमित्तात् कर्मयोगे' इत्यत्र 'योग' शब्दस्य भट्टोजिदीक्षितमते कोऽर्थः ?

(1) चित्तवृत्तिनिरोधः (2) संयोगसम्बन्धः केवलम्

(3) संयोग-समवायसम्बन्धौ (4) स्वरूपसम्बन्धः

20. 'अधि रामे भूः' इत्यत्र 'अधि' शब्दस्य कर्मप्रवचनीयसञ्ज्ञाविधायकं सूत्रं किमस्ति ?

(1) अधिरीश्वरे (2) उपोऽधिके च

(3) अधि-परी अनर्थकौ (4) हीने

21. को ध्वनिः अघोषमहाप्राणः अस्ति ?

(1) घ् (2) छ्

(3) ज् (4) ढ्

22. ग्रिमनियमानुसारं संस्कृतस्य 'क्, त्, प्' इति ध्वनयः जर्मनभाषायां केषु ध्वनिषु परिवर्तिताः ?

(1) च्, छ्, ज् (2) ख्, थ्, फ्

(3) ग्, द्, ब् (4) ऊष्मसु

23. संस्कृतभाषा कीदृशी अस्ति ?

(1) श्लिष्टयोगात्मिका (2) प्रश्लिष्टयोगात्मिका

(3) अयोगात्मिका (4) अश्लिष्टयोगात्मिका

24. ग्रीकभाषा कस्य भाषापरिवारस्य भाषा अस्ति ?

(1) सैमेटिक-परिवारस्य (2) बान्टू-परिवारस्य

(3) भारोपीय-परिवारस्य (4) काकेशी-परिवारस्य

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

25. संस्कृतस्य 'शतम्' इत्यस्य कृते 'केन्तुम्' इत्ययं शब्द: कस्यां भाषायां विद्यते ?

(1) लैटिनभाषायाम् (2) ग्रीकभाषायाम्

(3) जर्मनभाषायाम् (4) ईरानीभाषायाम्

26. सिन्धीभाषाया: विकास: कस्या: प्राकृतभाषाया: अभवत् ?

(1) शौरसेनी – प्राकृतात् (2) पैशाची – प्राकृतात्

(3) मागधी – प्राकृतात् (4) अर्धमागधी – प्राकृतात्

27. सत्कार्यवादस्य सिद्धि: कस्माद् हेतो: न भवति ?

(1) असदकरणात् (2) सर्वस्मात् सर्वसम्भवात्

(3) शक्तस्य शक्यकरणात् (4) कारणभावात्

28. प्रधानपुरुषयो: को धर्म: समान: ?

(1) त्रिगुणत्वम् (2) अहेतुत्वम्

(3) सामान्यत्वम् (4) अचेतनत्वम्

29. अव्यक्तं कस्माद् हेतो: कारणं भवति ?

(1) नित्यत्वात् (2) परिमाणवत्त्वात्

(3) चैतन्यात् (4) निष्क्रियत्वात्

30. प्रकृतिपुरुषयो: सम्बन्ध: कीदृशो भवति ?

(1) जलाग्निवत् (2) कार्यकारणवत्

(3) मातृपुत्रवत् (4) पङ्ग्वन्धवद्

31. अध्यारोप: किम् भवति ?

(1) मिथ्याज्ञानम् (2) अस्पष्टं ज्ञानम्

(3) यथार्थज्ञानम् (4) वस्तुनि अवस्त्वारोप:

32. आवरणम् कस्य शक्तिरस्ति ?

(1) रजोगुणस्य (2) अज्ञानस्य

(3) जीवस्य (4) चैतन्यस्य

33. वेदान्तसारानुसारं लिङ्गशरीरे कस्य गणना न भवति ?

(1) बुद्धे: (2) मनस:

(3) प्राणस्य (4) आकाशस्य

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

34. गौतमसूत्रोक्तषोडशपदार्थेषु कस्य पदार्थस्य निम्नाङ्कितेषु ग्रहणं नास्ति ?

(1) ‘संशय’ पदार्थस्य
(2) ‘विशेष’ पदार्थस्य
(3) ‘अवयव’ पदार्थस्य
(4) ‘निर्णय’ पदार्थस्य

35. ‘मृत्पिण्ड:’ घटस्य कीदृशं कारणमुच्यते ?

(1) निमित्तकारणम्
(2) समवायिकारणम्
(3) असमवायिकारणम्
(4) समवाय्यसमवायिकारणम्

36. यदा चक्षुरादिना घटगतरूपादिकं गृह्यते तदाऽनयोरिन्द्रियार्थसन्निकर्ष: क: ?

(1) संयोग:
(2) समवाय:
(3) संयुक्तसमवाय:
(4) समवेतसमवाय:

37. ‘जीवच्छरीरं सात्मकं प्राणादिमत्त्वात्’ इत्यत्र ‘प्राणादिमत्त्वम्’ कीदृशो हेतु: ?

(1) केवलान्वयी
(2) केवलव्यतिरेकी
(3) अन्वय-व्यतिरेकी
(4) असद्धेतु:

38. ‘साध्याभावसाधकं हेत्वन्तरं यस्य विद्यते स:’
हेत्वाभासोऽन्नम्भट्टेन केन नाम्ना प्रोक्त: ?

(1) ‘सत्प्रतिपक्ष’ नाम्ना
(2) ‘असिद्ध’ नाम्ना
(3) ‘सव्यभिचार’ नाम्ना
(4) ‘विरुद्ध’ नाम्ना

39. तर्कसङ्ग्रहे तर्कलक्षणं किमुक्तम् ?

(1) मिथ्याज्ञानम्
(2) व्याप्यारोपेण व्यापकारोप:
(3) सन्निकृष्टसंयोगहेतु:
(4) एकस्मिन् धर्मिणि विरुद्ध-नानाधर्मवैशिष्ट्यावगाहि ज्ञानम्

40. अभावप्रत्यक्षे ऽन्नम्भट्टानुसारं क: सन्निकर्षोऽङ्गीकृत: ?

(1) विशेषण-विशेष्यभाव:
(2) समवाय:
(3) संयुक्तसमवेत-समवाय:
(4) संयोग:

41. गन्धवत्त्वं कस्य लक्षणम् ?

(1) अप:
(2) पृथिव्या:
(3) वायो:
(4) अग्ने:

42. कविराजराजिमुकुटालङ्कारहीर: मामल्लदेवी च कस्य पितरौ ?

(1) भासस्य
(2) श्रीहर्षस्य
(3) दण्डिन:
(4) भारवे:

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

43. अधस्तनयुग्मानां समीचीनतालिकां चिनुत –

(a)	श्रीहर्ष:	(i)	हर्षचरितम्
(b)	दण्डी	(ii)	मुद्राराक्षसम्
(c)	बाणभट्ट:	(iii)	नैषधीयचरितम्
(d)	विशाखदत्त:	(iv)	दशकुमारचरितम्

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

44. दशकुमारचरितस्य नायक: क: ?

(1) राजहंस: (2) उपहारवर्मा

(3) राजवाहन: (4) अपहारवर्मा

45. विश्वनाथमतानुसारं वीररस: कतिविध: ?

(1) द्विविध: (2) त्रिविध:

(3) पञ्चविध: (4) चतुर्विध:

46. बृहत्त्रय्यां न गण्यते –

(1) नैषधीयचरितम् (2) रघुवंशम्

(3) किरातार्जुनीयम् (4) शिशुपालवधम्

47. गद्य-काव्यं नास्ति –

(1) कादम्बरी (2) दशकुमारचरितम्

(3) बुद्धचरितम् (4) हर्षचरितम्

48. केन कविना बौद्धधर्मस्य प्रचारार्थं काव्यानि लिखितानि ?

(1) कालिदासेन (2) माघेन

(3) अश्वघोषेण (4) भवभूतिना

49. नैषधीयचरिते कति सर्गा: सन्ति ?

(1) एकोनविंशति: (2) द्वाविंशति:

(3) अष्टाविंशति: (4) चतुर्विंशति:

50. किरातार्जुनीयमहाकाव्यस्य कथावस्तु कुत: गृहीतम् ?

(1) महाभारतस्य आदिपर्वत: (2) महाभारतस्य भीष्मपर्वत:

(3) महाभारतस्य वनपर्वत: (4) रामायणमहाकाव्यात्

www.a2zSubjects.com

www.a2zSubjects.com

Space For Rough Work

www.a2zSubjects.com